

ATTIECĪBU UZTURĒŠANA SOCIĀLO TĪKLU PORTĀLOS

Abstract

Relationship maintenance on social networking sites

This study analyses the relationship between the number of offline friends that individual has added to their “friends” on a social networking site and perceived effects of social network site use. Analysis is based on data that has been collected during a survey of users from three social network sites – “Draugiem.lv”, “LiveJournal” and “Sviesta ciba” (N = 845). The results show that compared to a “typical”, “Facebook”-style social network site “Draugiem.lv”, on diary-style social networks such as “LiveJournal” and “Sviesta ciba” there is a stronger association between the number of personally familiar people that user has added to their “friends” and perceived positive outcomes such as informational and emotional support and relationship formation and maintenance. This suggests that diary-style social networks might be more effective online sites for relationships. Nonetheless, correlations between the number of familiar people that are added to one’s “friends” are either weak or medium and this suggests that in any case individual’s ability to attract familiar people to their online activities is not crucial to their chances in achieving positive outcomes from social networking sites.

Atslēgas vārdi: sociālo tīklu portāli, tiešsaiste, bezaiste, attiecības internetā, starppersonu saites

Bezaistes un tiešsaistes sfēru pārklāšanās

Tiešsaistē balstītai saziņai ir virkne trūkumu. Sociālā mijiedarbība ir ierobežota — saziņa notiek pārsvarā tikai tekstuāli, bieži vien tiek slēpta identitāte, trūkst neverbālās izteiksmes līdzekļu. Kontakti mēdz būt nepastāvīgi — saziņu ir viegli uzsākt un viegli pārtraukt. Šo raksturojumu dēļ tiešsaistes komunikācijā var būt grūti izveidot pilnvērtīgas, ilgstošas attiecības, jo šāds tiešsaistes sociālais tīkls var būt pārlietu mainīgs, un pastāv šķēršļi kopēju normu un uzticēšanās veidošanās procesiem, un arī pati tekstuālās saziņas forma, salīdzinājumā ar kontaktiem aci pret aci, var šķist ierobežojoša.

Viens no veidiem, kā šīs sabiedriskuma problēmas tiek mazinātas, ir tiešsaistes (*online*) sociālo tīklu saistīšana ar bezaistes (*offline*) tīkliem. Mūsdienās cilvēki attiecības veido un uztur, izmantojot vairākus medijus — gan tālrūni, gan tiešsaistes rīkus, gan arī kontaktējas bezaistē, tādējādi tiešsaistes un bezaistes vides pārklāšanās ir viens no mūsdienu sociālo tīklu raksturojumiem: interneta vidē var veidoties jauni kontakti, kas pāraug bezaistes attiecībās, kā arī tiešsaistes sociālajos tīklos ir iespējams apvienot cilvēkus, kas ir jau pazīstami bezaistē. No vienas puses, interneta lietojums ir saistīts ar daudzveidīgāku un mazāk intensīvu kontaktu veidošanu (salīdzinājumā ar bezaistes komunikāciju), bet, no otras puses, tā lietojums veicina komunikāciju arī ar cilvēkiem, ar kuriem kontakts jau ir nodibināts, izmantojot citus saziņas līdzekļus un ar kuriem jau ir izveidojušās ciešākas saites (Hlebec et al. 2006). Tiešsaistes komunikācijas iespējas var būt saistītas arī ar fiziski tuvu viens otram dzīvojošu iedzīvotāju ciešāku sadarbību, mobilizāciju un kolektīvu rīcību vietējo jautājumu risināšanā (Hampton & Wellman 2003).

Bezsaistes dimensija tiešsaistes attiecībās novērš dažas no problēmām, kuras var veidoties tiešsaistē, tomēr šādi abu sfēru apvienošanas gadījumi vēl neļauj izdarīt secinājumus par to, cik lielā mērā indivīdam, izmantojot tiešsaistes medijus, ir iespējams iegūt emocionālo un informatīvo atbalstu un cik ļoti aktivitātes portālā palīdz uzturēt jau esošās attiecības. Tāpēc mans uzdevums šajā pētījumā ir noskaidrot, kāda ir interneta lietojuma saistība ar jau esošo attiecību uzturēšanu, par indikatoriem izmantojot respondenta uztvertos ieguvumus no šīs mijiedarbības.

Metode

Analīze veikta ar datiem, kas iegūti tiešsaistes sociālo tīklu portālos, jo tie ir orientēti uz attiecību veidošanu un uzturēšanu — šī joma ir pētījuma interešu centrā. Laikposmā no 2010. gada februāra līdz maijam trijos sociālo tīklu portālos *Sviesta ciba*, *LiveJournal* un *Draugiem.lv* tika veikta lietotāju aptauja, kurā piedalījās 845 respondenti — 298 no *Sviesta cibas*, 317 no *Draugiem.lv* un 230 no *LiveJournal*.

Izmantojot atbildes uz anketas jautājumiem, raksta turpinājumā analizēšu portāla lietojumu, respondentu uztvertos lietojuma efektus un to saistību ar realitātē jau pastāvošajām attiecībām. Tādējādi noskaidrošu bezsaistes attiecību saistību ar portālu lietošanas ieguvumiem vai zaudējumiem. Trīs portāli tiek aplūkoti kā atsevišķas datu kopas, jo portālu nodrošināto sociālo aktivitāšu principi būtiski atšķiras, un atšķiras arī respondentu atbildes.

Lietošanas tipu analīzei izmantota korelāciju analīze un faktoranalīze. Komponenti ar SPSS aprēķināti, balstoties uz īpašvērtībām (*eigenvalues*), kas lielākas par 1. Lai atzītu atbildes piederību kādam komponentam, manā analīzē tā lieluma apakšējā robeža ir 0,25. Pārskatāmības labad vērtības, kas ir zemākas par 0,25, no aprēķinu tabulām ir dzēstas.

Portāla lietojuma uztvertie pozitīvie un negatīvie efekti

Iesākumā noskaidrošu, kādi ir analizēto tiešsaistes portālu lietojumi un to uztvertie efekti. Atbildes uz jautājumiem „Kāds ir portāla lietošanas pozitīvais devums Tavā dzīvē?” un „Kāds ir portāla lietošanas negatīvais devums Tavā dzīvē?” gan parāda sabiedriskos un personiskos portāla lietojumus, tādējādi sniedzot ieskatu šo lietojumu kombinācijās, gan arī, kuri ir tie portāla lietojumi, kurus respondents izjūt kā sev vissvarīgākos.

1. tabula: **Rotēto komponentu faktorslodžu struktūra** (Sviesta cibas respondenti)^a

	Komponents				
	1	2	3	4	5
Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties reālajā dzīvē		,874			

Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties internetā		,815			
Uzturētas un attīstītas jau esošas pazīšanās	,275	,666			,313
Gūts emocionālais atbalsts	,495	,591	,365		
Sniegts emocionāls atbalsts	,458	,612	,315		
Gūts materiāls atbalsts				,839	
Sniegts materiāls atbalsts				,860	
Rastas atbildes uz saviem jautājumiem	,730				
Uzzināta jauna, saistoša informācija	,729			,255	
Iespēja pierakstīt sev svarīgos notikumus pēcākai lietošanai	,758			-,238	
Iespēja dalīties savās emocijās	,683	,433			
Var diskutēt par publiskiem jautājumiem/notikumiem	,664	,321		,285	
Iespēja paust savu viedokli	,725	,356			
Palīdz pašrealizēties	,678			-,259	
Izniekots laiks			,780		
Radušās, draudējušas rasties problēmas attiecībās					,881
Radušās, draudējušas rasties problēmas darbā vai mācībās			,693		,310
Pasliktinās psiholoģiskā labsajūta			,697		

Ekstrakcijas metode: Galveno komponentu analīze.

Rotācijas metode: Varimax ar Kaisera normalizāciju.

a. Rotācija veikta 5 atkārtojumos.

Sviesta cibas respondenti ir atzīmējuši šādus portāla efektus (5 aprēķinātie komponenti izskaidro 68 % no datu mainības) (1. tabula):

- 1) **Informatīvā un emocionālā atbalsta ieguvumi:** Šīs grupas pārstāvji atzīst, ka viņiem portāls ir devis iespējas izpaust savu viedokli, pašrealizēties, diskutēt par dažādiem publiskiem jautājumiem, dalīties emocijās, pierakstīt sev svarīgu informāciju, uzzināt jaunu, saistošu informāciju, gūt atbildes uz saviem jautājumiem, sniegt un gūt emocionālo atbalstu, kā arī uzturēt jau esošās attiecības
- 2) **Sociālie ieguvumi:** šīs grupas pārstāvji novērtē iespējas veidot jaunas pazīšanās gan tiešsaistes, gan bezsaistes kontaktiem un uzturēt attiecības ar jau zināmajiem cilvēkiem,

iespējas gūt un sniegt emocionālu atbalstu, iespēju dalīties emocijās, iespēju diskutēt par publiskiem jautājumiem un izpaust savu viedokli

3) **Negatīvie efekti:** šīs grupas pārstāvji visvairāk akcentējuši to, ka sociālā tīkla lietošanai ir negatīvi efekti: izniekots laiks, radušās vai draudējušas rasties problēmas mācībās, pasliktinās psiholoģiskā pašsajūta. Mazākā mērā viņiem raksturīga arī emocionālā atbalsta sniegšana un gūšana.

4) **Materiālie ieguvumi:** šīs grupas pārstāvji visvairāk akcentējuši materiālā atbalsta sniegšanu un gūšanu, kā arī mazākā mērā iespēju diskutēt par publiskiem jautājumiem un iespēju uzzināt jaunu, sev saistošu informāciju. Viņiem nav raksturīgi pašrealizācijas ieguvumi un sev svarīgās informācijas pierakstīšana.

5) **Attiecību problēmu efekti:** šīs grupas pārstāvji par visspilgtāko efektu uzskata to, ka no portāla lietošanas ir radušās vai draudējušas rasties problēmas attiecībās un mācībās vai darbā. Tanī pašā laikā viņi atzīst portāla pozitīvo efektu jau esošo attiecību uzturēšanā.

2. tabula: **Rotēto komponentu faktorslodžu struktūra** (Draugiem.lv respondenti)^a

	Komponents				
	1	2	3	4	5
Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties reālajā dzīvē	,689				,268
Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties internetā	,815				
Uzturētas un attīstītas jau esošas pazīšanās					,869
Gūts emocionālais atbalsts	,308	,825	,262		
Sniegts emocionāls atbalsts	,266	,847			
Gūts materiāls atbalsts			,938		
Sniegts materiāls atbalsts			,937		
Rastas atbildes uz saviem jautājumiem	,550	,527			
Uzzināta jauna, saistoša informācija	,701				,314
Iespēja pierakstīt sev svarīgos notikumus pēcākai lietošanai	,813				
Iespēja dalīties savās emocijās	,684	,541			
Var diskutēt par publiskiem jautājumiem/notikumiem	,807	,300			
Iespēja paust savu viedokli	,758	,450			
Palīdz pašrealizēties	,683	,286			

Izniekots laiks				,712	
Radušās, draudējušas rasties problēmas attiecībās		,483		,360	
Radušās, draudējušas rasties problēmas darbā vai mācībās				,721	
Pasliktinās psiholoģiskā labsajūta				,748	

Ekstrakcijas metode: Galveno komponentu analīze.

Rotācijas metode: Varimax ar Kaisera normalizāciju.

a. Rotācija veikta 7 atkārtojumos.

Draugiem.lv respondentu uztvertie portāla lietošanas efekti ir iedalāmi šādos komponentos (5 aprēķinātie komponenti izskaidro 72% no datu mainības) (2. tabula):

- 1) **Sociālais un informatīvais atbalsts:** jaunu pazīšanos veidošana kontaktiem gan tiešsaistē, gan bezsaistē, pašrealizēšanās, iespēja izpaust savu viedokli, iespēja diskutēt par publiskiem jautājumiem, iespēja dalīties emocijās, iespēja pierakstīt sev svarīgo informāciju, uzzināta jauna, saistoša informācija, rastas atbildes uz sevi interesējošiem jautājumiem, kā arī mazākā mērā sniegts un saņemts emocionālais atbalsts.
- 2) **Emocionālie:** galvenais ieguvums ir iespēja sniegt un saņemt emocionālo atbalstu, kā arī rast atbildes uz sevi interesējošiem jautājumiem, iespēja dalīties emocijās, diskutēt par publiskiem jautājumiem, paust savu viedokli un pašrealizēties. Šīs grupas pārstāvji atzīst, ka portāla lietošana radījusi vai draudējusi radīt problēmas attiecībās.
- 3) **Materiālie:** šīs grupas pārstāvjiem galvenais ieguvums ir materiālā atbalsta sniegšana un saņemšana, kā arī mazākā mērā emocionālā atbalsta gūšana.
- 4) **Negatīvie efekti:** Šīs grupas pārstāvji ir uztvēruši tikai negatīvos efektus, turklāt visus piedāvātos: izniekots laiks, radušās vai draudējušas rasties problēmas attiecībās, radušās vai draudējušas rasties problēmas mācībās vai darbā, pasliktinājusies psiholoģiskā pašsajūta.
- 5) **Attiecību uzturēšanas lietojums:** šīs grupas pārstāvjiem būtiskākais ieguvums ir jau bezsaistes esošo attiecību uzturēšana, kā arī mazākā mērā jaunu kontaktu veidošana attiecībām bezsaistē un iespēja uzzināt sev būtisko informāciju.

3. tabula: **Rotēto komponentu faktorslodžu struktūra** (LiveJournal respondenti)^a

	Komponents					
	1	2	3	4	5	6

Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties reālajā dzīvē			,876			
Iepazīti jauni cilvēki, ar ko kontaktēties internetā	,469		,396	-,256		
Uzturētas un attīstītas jau esošas pazīšanās		,476	,543		,224	
Gūts emocionālais atbalsts	,872					
Sniegts emocionāls atbalsts	,868					
Gūts materiāls atbalsts				,710		
Sniegts materiāls atbalsts				,898		
Rastas atbildes uz saviem jautājumiem		,875				-,276
Uzzināta jauna, saistoša informācija		,807				
Iespēja pierakstīt sev svarīgus notikumus pēcākai lietošanai	,417	,425				,307
Iespēja dalīties savās emocijās	,884					
Var diskutēt par publiskiem jautājumiem/notikumiem		,705	,250			
Iespēja paust savu viedokli	,508	,544				
Palīdz pašrealizēties	,761					
Izniekots laiks			-,483		,451	,505
Radušās, draudējušas rasties problēmas attiecībās	,276				,681	
Radušās, draudējušas rasties problēmas darbā vai mācībās						,847
Pasliktinās psiholoģiskā labsajūta					,742	

Ekstrakcijas metode: Galveno komponentu analīze.

Rotācijas metode: Varimax ar Kaisera normalizāciju.

a. Rotācija veikta 8 atkārtumos.

LiveJournal respondentu atbildes par portāla lietošanas pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem var iedalīt šādos komponentos (6 aprēķinātie komponenti izskaidro 69% no datu mainības) (3. tabula):

- 1) **Emocionālie:** šīs grupas pārstāvji novērtējuši iespēju gūt un saņemt emocionālo atbalstu, iespēju dalīties emocijās, izpaust savu viedokli un pašrealizēties, iepazīt jaunus cilvēkus tiešsaistes kontaktiem un pierakstīt sev svarīgu informāciju. Mazākā mērā šīs grupas dalībniekus vieno arī uzskats, ka no portāla lietojuma ir radušās vai draudējušas rasties problēmas attiecībās.

- 2) **Informatīvais atbalsts:** šīs grupas pārstāvji novērtē iespēju uzzināt jaunu, sev saistošu informāciju, pierakstīt informāciju, rast atbildes uz sevi interesējošiem jautājumiem, iespēju diskutēt par publiskiem jautājumiem, iespēju izpaust savu viedokli, kā arī uzturēt jau esošās pazīšanās.
- 3) **Sociālie:** viņi portālā veido kontaktus attiecībām reālajā dzīvē, kā arī uztur jau izveidotās attiecības. Mazākā mērā viņi veido kontaktus ar cilvēkiem, ar kuriem attiecības uzturēt tikai tiešsaistē un izmanto iespējas diskutēt par publiskiem jautājumiem. Viņi nepiekrīt, ka portālā iznieko daudz laika.
- 4) **Materiālisti:** viņi portālu izmanto materiālā atbalsta gūšanai un saņemšanai, taču **neizmanto** jaunu cilvēku iepazīšanai kontaktu uzturēšanai tiešsaistē.
- 5) **Negatīvie efekti:** šie cilvēki atzīst, ka, darbojoties portālā, ir izniekots laiks, radušās vai draudējušas rasties problēmas attiecībās, pasliktinājusies psiholoģiskā pašsajūta. Viņi portālu mēdz izmantot jau esošo attiecību uzturēšanai.
- 6) **Problēmas mācībās vai darbā.** Šīs grupas pārstāvji uzskata, ka aktivitātes portālā ir viņiem radījušas problēmas mācībās vai darbā, kā arī uzskata, ka portālā viņi iznieko laiku. Viņi novērtē iespēju pierakstīt sev svarīgo, taču nepiekrīt tam, ka portālā var gūt atbildes uz saviem jautājumiem.

Faktoranalīze demonstrē, ka sociālo tīklu portāli plaši tiek izmantoti sabiedriskošanās nolūkiem: lietotāji gan portālā uztur kontaktus ar cilvēkiem, kurus pazīst reālajā dzīvē, gan veido jaunas pazīšanās gan tikai interneta videi, gan arī lai pēcāk satiktos bezsaistē. Vienlaikus šie aprēķini arī parāda būtiskas akcentu atšķirības uztvertajos ieguvumos un zaudējumos, tādējādi apstiprinot citu pētnieku brīdinājumus, ka sociālo tīklu portāli atšķiras pēc funkcionalitātes un arhitektūras, un piesaista atšķirīgas lietotāju kopienas, kas savukārt nozīmē, ka arī to lietotāji ir atšķirīgi (Hargittai & Hsieh 2011).

Bezsaistē veidojušās attiecības un tiešsaistes portālu lietošanas efekti

Šajā nodaļā noskaidrošu, kāda ir portāla „draugiem” pievienoto reālajā dzīvē pazīstamo cilvēku skaita saistība ar katra portāla respondentu uztvertajiem portāla lietošanas efektiem. Tas ļaus izdarīt secinājumus par to, kāda veida saites ļauj iegūt kāda veida uztvertos pozitīvos vai negatīvos efektus.

4. tabula: **Korelācijas starp reālajā dzīvē eksistējošajām attiecībām un portāla lietošanas efektiem**
(Sviesta ciba)

		Emocionālais un informatīvais atbalsts	Sociālie ieguvumi	Negatīvie efekti	Materiālais atbalsts	Problēmas attiecībās
6) Tuva draudzība	Pīrsona korelācija	,318	,377	,177	,191	,287
	Nozīmība (divpusējā)	,000	,000	,018	,008	,000
	N	131	161	179	190	235
Draudzība	Pīrsona korelācija	,331	,367	,137	,208	,194
	Nozīmība (divpusējā)	,000	,000	,068	,004	,003
	N	131	161	179	190	235
Paziņas	Pīrsona korelācija	,351	,432	,259	,191	,335
	Nozīmība (divpusējā)	,000	,000	,000	,008	,000
	N	131	161	179	190	235
Darba attiecības	Pīrsona korelācija	,135	,219	,059	,124	,062
	Nozīmība (divpusējā)	,123	,005	,429	,088	,342
	N	131	161	179	190	235
Nav skaidru attiecību	Pīrsona korelācija	,111	,157	,202	,105	,134
	Nozīmība (divpusējā)	,206	,047	,007	,148	,040
	N	131	161	179	190	235

** . Korelācija ir nozīmīga 0,01 līmenī (divpusēja).

* . Korelācija ir nozīmīga 0,05 līmenī (divpusēja).

Kā rāda *Sviesta cibas* respondentu atbildes (4. tabula), pastāv statistiski nozīmīgas pozitīvas korelācijas starp **tuvas draudzības** attiecībām un emocionālo/informatīvo, sociālajiem efektiem, materiālajiem efektiem, kā arī negatīvajiem efektiem un attiecību problemātikas efektiem.

Statistiski nozīmīgas pozitīvas korelācijas pastāv arī starp **draudzības** attiecībām un emocionālo/informatīvo atbalstu, sociālajiem ieguvumiem, materiālajiem efektiem, kā arī attiecību problemātikas efektiem.

Statistiski nozīmīgas pozitīvas korelācijas pastāv arī starp **paziņu** attiecībām un emocionālo/informatīvo atbalstu, sociālajiem ieguvumiem, materiālajiem efektiem, kā arī negatīvajiem efektiem un attiecību problemātikas efektiem. Pozitīva korelācija pastāv starp **darba** attiecībām un sociālajiem ieguvumiem.

Statistiski nozīmīgas pozitīvas korelācijas pastāv arī starp **neskaidrām** attiecībām un sociālajiem ieguvumiem, attiecību problēmu efektiem un negatīvajiem efektiem.

Šīs korelācijas vairumā gadījumu ir vājas ($r < 0,3$), izņēmums ir tikai paziņu attiecības un sociālie ieguvumi, kuras var uzskatīt par vidēji ciešām.

5. tabula: **Korelācijas starp reālajā dzīvē eksistējošajām attiecībām un portāla lietošanas efektiem (Draugiem.lv)**

		Sociālais un informatīvais atbalsts	Emocionālais atbalsts	Materiālais atbalsts	Negatīvie efekti	Attiecību uzturēšana
Tuva draudzība	Pīrsona korelācija	,103	,073	,020	-,054	,100
	Nozīmība (divpusējā)	,204	,360	,750	,433	,117
	N	155	160	253	211	249
Draudzība	Pīrsona korelācija	,184	,161	-,005	-,050	,114
	Nozīmība (divpusējā)	,022	,042	,934	,472	,074
	N	155	160	253	211	249
Paziņas	Pīrsona korelācija	,001	-,018	-,081	,084	,057
	Nozīmība (divpusējā)	,986	,818	,202	,224	,371
	N	155	160	253	211	249
Darba attiecības	Pīrsona korelācija	,078	-,003	-,071	,133	,009
	Nozīmība (divpusējā)	,333	,973	,262	,055	,889
	N	155	160	253	211	249
Nav skaidru attiecību	Pīrsona korelācija	,135	,155	,084	,161	,029
	Nozīmība (divpusējā)	,094	,051	,182	,019	,646
	N	155	160	253	211	249

** . Korelācija ir nozīmīga 0,01 līmenī (divpusēja).

* . Korelācija ir nozīmīga 0,05 līmenī (divpusēja).

Draugiem.lv lietotāju atbildēs (5. tabula) pastāv statistiski nozīmīgas vājas pozitīvas korelācijas starp draudzības attiecībām un sociālā/informatīvā un emocionālā atbalsta efektiem, kā arī starp neskaidrajām attiecībām un negatīvajiem efektiem. Tuvas draudzības attiecībām, paziņu attiecībām un darba attiecībām nav statistiski nozīmīgu korelāciju ar nevienu no respondentu norādītajiem efektiem.

6. tabula: **Korelācijas starp reālajā dzīvē eksistējošajām attiecībām un portāla lietošanas efektiem (LiveJournal)**

		Emocionālais atbalsts	Informatīvais atbalsts	Sociālie ieguvumi	Materiālais atbalsts	Negatīvie efekti	Problēmas darbā/mācībā
Tuva draudzība	Pīrsona korelācija	,202	,204	,227	,079	,228	,023
	Nozīmība (divpusējā)	,026	,020	,010	,262	,006	,793
	N	122	130	126	202	143	135
Draudzība	Pīrsona korelācija	,219	,244	,323	,229	,267	,013
	Nozīmība (divpusējā)	,016	,005	,000	,001	,001	,884
	N	122	130	126	202	143	135
Paziņas	Pīrsona korelācija	,204	,188	,367	,294	,249	-,011
	Nozīmība (divpusējā)	,024	,032	,000	,000	,003	,900
	N	122	130	126	202	143	135
Darba attiecības	Pīrsona korelācija	-,023	,115	,090	,149	,143	-,006
	Nozīmība (divpusējā)	,798	,194	,316	,034	,087	,946
	N	122	130	126	202	143	135
Nav skaidru attiecību	Pīrsona korelācija	-,003	,071	,099	,185	,087	,049
	Nozīmība (divpusējā)	,977	,423	,272	,009	,299	,571
	N	122	130	126	202	143	135

** . Korelācija ir nozīmīga 0,01 līmenī (divpusēja).

* . Korelācija ir nozīmīga 0,05 līmenī (divpusēja).

LiveJournal respondentu atbildēs (6. tabula) par **tuvas draudzības** attiecībām parādās statistiski nozīmīgas korelācijas ar emocionālo atbalstu, informatīvo atbalstu, sociālo atbalstu, kā arī negatīvajiem efektiem.

Atbildēs par **draudzības** attiecībām parādās statistiski nozīmīgas korelācijas ar emocionālo atbalstu, informatīvo atbalstu, sociālo atbalstu, materiālo atbalstu, kā arī negatīvajiem efektiem.

Atbildēs par **paziņu** attiecībām ir statistiski nozīmīgas korelācijas ar emocionālo atbalstu, informatīvo atbalstu, sociālo atbalstu, materiālo atbalstu, kā arī negatīvajiem efektiem.

Atbildēs par **darba attiecībām** ir statistiski nozīmīga korelācija ar materiālo atbalstu. Gadījumos, kuros **nav skaidru attiecību**, korelācija ir ar materiālo atbalstu. Šīs korelācijas ir pozitīvas un vājas. ($r < 0,3$).

Rezultāti rāda, ka portāls *Draugiem.lv*, kurš no trim aplūkotajiem visvairāk saistās ar jau esošo draugu un paziņu tīkla uzturēšanu, parāda vismazāko saistību starp gūtajiem efektiem un jau esošajām attiecībām. Tas nozīmē, ka *Draugiem.lv* mazāk nekā *Sviesta ciba* vai *LiveJournal* iespējas piekļūt resursiem ir atkarīga no tā, vai lietotājam ir plašs sociālais tīkls, kurš pastāv bezsaistē.

LiveJournal un *Sviesta cibas* rezultāti savstarpēji ir līdzīgāki, un tie parāda, ka šie, uz tekstuālu saziņu orientētie sociālie tīkli krietni labāk nekā *Draugiem.lv* spēj konvertēt jau esošos sociālos tīklus kādos, visbiežāk, pozitīvos efektos. Citiem vārdiem, pastāv lielāka iespēja, ka jau esošais bezsaistes sociālais tīkls, kura uzturēšanā tiek izmantoti portāli *Sviesta ciba* vai *LiveJournal*, būs iespējams no tiešsaistes komunikācijas ar šiem draugiem uzturēt jēgpilnas attiecības. Iespējams, šis secinājums ir skaidrojams ar komunikācijas kvalitāti šajos portālos. Proti, uz tekstuālo saziņu balstītajos portālos ir iespējams pilnvērtīgāk sazināties. Tomēr arī šajā gadījumā jānorāda, ka korelācijas ir vai nu vidējas, vai vājas, kas nozīmē, ka vairumā gadījumu jau pastāvošās attiecības nav izšķirošas tajā, vai indivīds gūs kādus labumus no portāla.

Secinājumi

Lai arī pētījumos tiek norādīts uz tiešsaistes un bezsaistes vides saistību, mans pētījums atbalstu šādām interpretācijām nesniedz. Tam, kādus labumus respondents gūst no portāla, labākajā gadījumā ir tikai vidēji cieša korelācija ar to, cik daudz savu portāla draugu viņš pazīst reālajā dzīvē — ciešākās korelācijas jau esošajām attiecībām ir ar bezsaistes kontaktu uzturēšanu. Tas nozīmē, ka reālās dzīves draudzības un paziņu attiecības gan var būt gūtā atbalsta prediktors, taču ne izšķirošs. Tādējādi indivīdam ir iespējas gūt atbalstu tiešsaistē arī tādā gadījumā, ja viņam nav daudz draugu bezsaistē. Ir pamatota arī pretēja interpretācija: tam, ka lietotājs tiešsaistes sociālajā portālā iesaistīs daudz cilvēku, ko jau pazīst reālajā dzīvē, nav izšķirošas saistības ar to, kādus personiskus efektus (pozitīvus vai negatīvus) viņš ar savām aktivitātēm portālā izraisīs.

Atbildi uz jautājumu, kas ir tie elementi, kas nosaka jau pastāvošo attiecību konvertēšanu efektīvās, abpusēju labumu sniedošās attiecībās portālā un kāpēc dienasgrāmatu tipa portāli šajā ziņā ir efektīvāki par *Draugiem.lv*., vismaz daļēji var sniegt atšķirības starp šīm vietnēm. Portāla *Draugiem.lv* rezultāti, kuros salīdzinoši lielajam „draugiem” pievienoto bezsaistes attiecību skaitam nebija būtiskas nozīmes tajā, kāds sociālais resurss šis portāls lietotājam ir, parāda, ka atbalsta gūšanu, kontaktu uzturēšanu un uzticēšanās veidošanos drīzāk nosaka portāla arhitektūra, saziņas īpatnības, dažādi lokāli faktori, kas nosaka iespējas veidoties

ciešai kopienai vai kādi citi elementi, nevis tas, ka portāla primārā funkcija ir draugu un paziņu tīkla izveide.

Bibliogrāfija

1. Baym, N. K., Zhang, Y. B., Lin, M. Ch. (2004) Social interactions across media: Interpersonal communication on the internet, telephone and face-to-face. *New Media & Society*, 6, No. 3: 299 — 318.
2. Cummings, J.N., Butler, B., Kraut, R. (2002) The quality of online social relationships. *Communications of the ACM*, 45, No. 7: 103 — 108.
3. Hampton, K., Wellman, B. (2003) Neighboring in Netville: How the internet supports community and social capital in a wired suburb. *City and Community*, 2, No. 4: 277 — 311.
4. Hargittai, E., Hsieh, Y.P. (2011) From dabblers to omnivores: A typology of social network site usage. In: Papacharissi, Z., ed., *A Networked Self: Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*. New York: Routledge. Pp. 146 — 168.
5. Hlebec, V., Manfreda, K. L., Vehovar, V. (2006) The social support networks of internet users. *New Media & Society*, 8, No. 1: 9 — 32.
6. Lee, S. J. (2009) Online communication and adolescent social ties: Who benefits more from Internet use? *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14: 509–531.
7. Matzat, U. (2010) Reducing problems of sociability in online communities: Integrating online communication with offline interaction. *American Behavioral Scientist*, 53, No. 8: 1170 — 1193.
8. Mesch, G., Talmud, I. (2006) The quality of online and offline relationships: The role of multiplexity and duration of social relationships. *The Information Society*, 22:137 — 148.
9. Tufekci, Z. (2010) Who acquires friends through social media and why? “Rich get richer” versus “Seek and ye shall find.” In: *Proceedings of the 4th International AAAI Conference on Weblogs and Social Media (ICWSM, 2010)*. AAAI Press. http://userpages.umbc.edu/~zeynep/papers/Zeynep_2010_ICWSM_Social_Media_Friends.pdf [2011.03.14]